

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра управління персоналом і економіки праці

Допущено до захисту
Завідувач кафедри УП і ЕП
Д.е.н., проф. В.Г.Никифоренко
“ ____ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030505 Управління персоналом і економіка праці
на тему:
«Шляхи підвищення ефективності умов праці
на ТОВ «Цемент»»

Виконавець

студентка 4 курсу 1 групи факультету
міжнародної економіки

Заєць Ольга Михайлівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Никифоренко Валерій Григорович

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2016

АНОТАЦІЯ

Випускна робота містить 74 сторінки, 18 таблиць, 1 рисунок, список літератури з 30 найменувань, 1 додаток.

Об'єктом дослідження виступають умови праці на ТОВ «Цемент».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання покращення умов праці на підприємстві.

Мета випускної роботи полягає в аналізі існуючих умов праці на ТОВ «Цемент», вивченні основних напрямів їх поліпшення та визначенні їх економічної ефективності.

Завданнями роботи є ознайомлення з умовами праці як визначальним фактором ефективності трудової діяльності; проведення аналізу умов праці на ТОВ «Цемент» та розгляд основних напрямків поліпшення умов праці на даному підприємстві.

За результатами дослідження сформульовані заходи покращення існуючих умов праці.

Соціально-економічна ефективність заходів полягає в покращенні здоров'я, зниженні днів непрацездатності, покращенні психологічного клімату та зниженні витрат підприємства на виплату лікарняних.

Одержані результати можуть бути використані на ТОВ «Цемент» для вдосконалення існуючих умов праці.

Рік виконання випускної роботи 2016.

Рік захисту роботи 2016.

Ключові слова: умови праці, охорона праці, підприємство, ефективність.

ЗМІСТ

ВСУП.....	4
РОЗДІЛ 1. УМОВИ ПРАЦІ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ФАКТОР ЕФЕКТИВНОСТІ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1. Сутність змісту умов праці як категорії ефективної діяльності.....	6
1.2. Класифікація умов праці на підприємстві	11
1.3. Структура органів по створенню та підтриманню оптимальних умов праці на підприємстві.....	16
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ УМОВ ПРАЦІ НА ТОВ «ЦЕМЕНТ» ..	24
2.1. Характеристика основних техніко-економічних показників діяльності підприємства	24
2.2. Загальна оцінка організації робіт зі створення оптимальних умов праці на підприємстві.....	35
2.3. Дослідження ефективності діючої системи управління умовами праці	40
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УМОВ ПРАЦІ НА ТОВ «ЦЕМЕНТ»	52
3.1. Зарубіжний та вітчизняний досвід створення та підтримання оптимальних умов праці на цементних заводах.	52
3.2.Пропозиції щодо поліпшення умов праці, розрахунок економічної ефективності їх впровадження.....	59
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Інтеграція України в Європейське співтовариство, проведення ринкових реформ – все це обумовило не тільки удосконалення діючих правових норм, але й створення зовсім нових, що відповідають світовим стандартам та вимогам. Ці стандарти, як і вся чинна міжнародна правова система, будуються, перш за все, на принципах охорони та захисту прав людини і громадянина.

Поступово у нашій країні пред'являються нові вимоги до організації праці на підприємстві.

Актуальність даної роботи, в першу чергу, полягає в тому, що в цивілізованому суспільстві велике значення надається умовам праці і їх поліпшенню.

У багатьох конвенціях і рекомендаціях Міжнародної Організації Праці (МОП, International Labour Organization) вказується, що трудова діяльність і життєдіяльність людей збігаються в часі і просторі, або, інакше кажучи, основне активне життя людини проходить на роботі. Перебуваючи на роботі, людина витрачає комплекс життєвих сил не тільки на досягнення певних результатів праці, а й на реакцію організму, пов'язану з умовами праці.

Від стану умов праці на пряму залежить рівень працездатності людини, результати її роботи, ставлення до праці, стан здоров'я. Покращення умов праці великою мірою впливає на підвищення продуктивності працівника. Виконання будь-якої роботи протягом тривалого часу призводить до стомлення організму, проявляється в зниженні працездатності людини. Поряд з фізичною та розумовою роботою значний вплив на стомлення робить і навколишнє виробниче середовище, тобто умови, в яких протікає робота.

Серед науковців, які приділяють особливу увагу дослідженням умов праці є Амоша О.І., Венедіктов В.С., Ротань В.Г., Іншин М.І., Мельник К.Ю., Абрамов В.М., Занюк С.С., Колот А.М., Лахтіонова Л. А., Мірошніченко О.М., Шегда А. В., Шеремета А. Д., Соколовська А.О., Болотіна Н.Б., П. Дор-ман, В.В. Куликова та інші.

Об'єктом дослідження стали умови праці на ТОВ «Цемент».

Предметом дослідження – теоретичні та практичні питання покращення умов праці на підприємстві.

Метою випускної роботи є аналіз існуючих умов праці на ТОВ «Цемент», вивчення основних напрямів їх поліпшення та визначення їх економічної ефективності.

Виходячи з цього, *основними завданнями* даної випускної роботи є ознайомлення з умовами праці як визначальним фактором ефективності трудової діяльності; проведення аналізу умов праці на ТОВ «Цемент» та розгляд основних напрямків поліпшення умов праці на даному підприємстві.

Випускна робота складається з трьох розділів: перший розділ роботи присвячено теоретичним засадам умов праці на підприємстві; у другому розділі наведено дослідження стану умов праці на ТОВ «Цемент»; в третьому розділі подано шляхи підвищення ефективності умов праці.

ВИСНОВКИ

Під час написання випускної роботи у першому розділі ми розглянули сутність змісту терміну «умови праці», їх класифікацію та ознайомилися зі структурою органів по створенню та підтриманню оптимальних умов праці на підприємстві.

Так, умови праці - це сукупність факторів виробничого середовища, що впливають на функціональний стан організму працюючого, його здоров'я й працездатність у процесі праці. Вони визначаються застосуванням устаткування, технологією, предметами й продуктами праці, системою захисту робітників, обслуговуванням робочих місць і зовнішніми факторами, що залежать від стану виробничих приміщень, які створюють певний мікроклімат. Таким чином, виходячи з характеру виконуваних робіт, умови праці специфічні як для кожного виробництва, цеху й ділянки, так і для кожного робочого місця.

У другому розділі, присвяченому дослідженню стану умов праці на ТОВ «Цемент», ми ознайомилися з підприємством й розглянули його техніко-економічні показники. Оцінили існуючу організацію робіт зі створення оптимальних умов праці та дослідили ефективність її діяльності.

Одеський цементний завод почав свою роботу 8 вересня 1965 року. В кінці 2011 року компанія CRH (один з найбільших виробників будівельних матеріалів в світі) придбала контрольний пакет акцій Одеського цементного заводу.

Основним ринком Одеського цементного заводу є Одеська область, де компанія займає лідируючі позиції (близько 50% ринку). У той же час він активно розвиває ринки Херсонської та Миколаївської областей.

З 2005 р на Одеському цементному заводі був проведений ряд інвестицій, спрямованих на поліпшення позиції компанії за екологічними показниками виробничої діяльності, виробничим потужностям, контролю якості, зберігання, відвантаження.

В даний час Одеський цементний завод є однією з найбільш розвинених компаній в цементній промисловості України.

Управлінням підприємством займається рада директорів, яка включає генерального директора, фінансового директора, технічного директора та директора з комерції і логістики. Таким чином, загалом у підприємства лінійно-функціональна структура, яка забезпечує розподіл завдань управління за функціями.

Відповідно до чинного законодавства для працівників встановлюється п'ятиденний робочий тиждень тривалістю 40 годин із двома вихідними днями.

Економічні показники роботи підприємства загалом позитивні, але, на жаль, на сьогодні підприємство залишається нерентабельним, тобто своїми доходами не в змозі покривати витрати. Причиною цього є те, що до кризи 2008 р. підприємство взяло на себе кредитні зобов'язання, а після кризи при змінні курсів валют та тимчасовому погіршенні виробничих показників, підприємство досі не може покрити своїми доходами взяті на себе зобов'язання по кредиту.

За останні роки кількість персоналу скоротилась - це пояснюється відмовою заводу від виробництва клінкеру, що означає зменшення кількості робочих місць. Середня заробітна плата на підприємстві є досить високою для даної галузі. На підприємстві немає осіб, які отримують заробітну плату, меншу за 3500,00 грн.

Загалом персонал дисциплінований і сумлінно ставиться до виконання роботи.

На підприємстві створено відділ Охорони праці та екології, який налічує в собі двох працівників - начальник відділу та спеціаліст з охорони праці.

Відділ Охорони праці та екології працює згідно законодавчих норм та дбає про персонал. На підприємстві проводяться інструктажі з техніки безпеки, розробляються плани та програми для покращення умов праці. За останні роки не зафіксовано жодного нещасного випадку.

Діюча система охорони праці виконує свою функцію максимально можливо, але на підприємстві й досі існують позиції зі шкідливими умовами праці, до яких належать електрогазозварювальник та помічник машиніста цементних млинів. Все ще існує загроза здоров'ю через викиди пилу фіброгенної дії, перевищення норм вібрації та шуму, важкість виконуваної роботи. На підприємстві спостерігається велика частка тих, чиї хвороби пов'язані з органами дихання та нервовою системою. Тобто умови праці ще потребують вдосконалення.

У третьому розділі роботи ми розглянули закордонний досвід охорони праці на підприємствах та засоби стимулювання робітників та роботодавців щодо праці без нещасних випадків, запропонували заходи для покращення умов праці на ТОВ «Цемент» та розрахували їх економічний ефект.

Умови праці як за кордоном, так і в Україні знаходяться в процесі вдосконалення. Їх поступове покращення регулюється нормативною базою, новими державними та міжнародними стандартами.

На даний час ТОВ «Цемент» має закордонного власника, тому до умов праці, як і до інших показників розвитку підприємства відносяться дуже ретельно, адже існуюче положення повинно відповідати й закордонним нормативам. Докладено багато зусиль для покращення умов праці: побудовано нові душові та роздягальні, кімнати відпочинку, їдальню для працівників. Виділено транспорт, який розвозить персонал по домівках.

Запропоновані нами заходи не такі масштабні, але мають важливий вплив на здоров'я працівників. Впровадження нових модернізованих ЗІЗ та спец харчування приведе до зменшення кількості випадків хвороб, у результаті чого зменшаться витрати на оплату лікарняних відпусток, оплату праці резервних робітників та виплати до Фонду соціального страхування. Також заходи матимуть й соціальний ефект: покращення психологічного клімату на підприємстві, підвищення лояльності працівників до підприємства, підвищення іміджу роботодавця на ринку праці, його участь у програмах соціальної відповідальності бізнесу. Впровадженні заходи є економічно ефективними, термін їх окупності складає 8,7 місяців.

Отже, покращення умов праці на виробництві є необхідною умовою підвищення її продуктивності та економічної ефективності виробництва. Для цього необхідно:

- розробляти і впроваджувати у виробництво найбільш раціональні технологічні процеси і таку організацію виробництва і праці, яка б усувала небезпечні та шкідливі для здоров'я чинники;
- залучати у виробництво найновішої техніки, під час експлуатації якої виключається потенціальна небезпека аварії, пожеж та нещасних випадків;

- розробляти заходи, спрямовані на профілактику травматизму, професійних захворювань та підвищення культури виробництва, які гарантують повну безпеку і здорові умови праці.

Зміна умов праці неможливо без втручання у виробничий процес, тому необхідно поєднувати, з одного боку, умови праці, з іншого - технологію виробничих процесів.

Для підтримки високих стандартів безпеки та охорони праці на підприємствах, що виробляють цемент, необхідно облаштувати процес виробництва таким чином, щоб убезпечити здоров'я працівників і чистоту навколишнього середовища, тим самим забезпечуючи виконання основних положень прийнятих міжнародних Конвенцій в сфері охорони праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрєєв С.В. Охорона праці від «А» до «Я» / Андрєєв С.В., Єфремова О.С.// Випуск 3. - М.: Альфа-Пресс, 2006. - 392с.
2. АТ «Шимкентцемент» - кращий роботодавець 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.shymkentcement.kz/>
3. Беляков С.О. Аналіз закордонного досвіду економічного стимулювання безпечних умов праці/ Беляков С.О., Забудський О.І., Баянова О.Ю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vestnik.omgau.ru/>
4. Відкриття в Росії інноваційного заводу з виробництва цементу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://xn----8sbeo7a0afi5a.xn--p1ai/>
5. Геврик Є. Навчальний посібник Охорона праці / Є.О. Геврик,. - К.: Ельга: Ніка-Центр, 2003
6. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці. Підручник. – Львів: Афіша. 2004 – 230 с.
7. Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 № 4004-ХІІ
8. Закону України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-ХІІ
9. Закону України «Про пенсійне забезпечення» Закон від 05.11.1991 № 1788-ХІІ
10. Зміст поняття «умови праці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lektsii.net/>
11. Ізуйта П.О. Поняття належної та безпечних умов праці / Ізуйта П.О.// Науковий вісник Харківського національного університету внутрішніх справ № 2– 2007. – С. 70 – 74.
12. Калачова Л.Л. Умови праці. - Новосибірськ, 1978.- 401 с.
13. Керб Л.П. Основи охорони праці (2003) / Керб Л.П. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://univer.nuczu.edu.ua/>
14. Конституція України // ВРУ, 1996. - №30.

15. Основи охорони праці. Бібліотека економіста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/>
16. Охорона навколишнього середовища як мета Асоціації німецьких цементних заводів (VDZ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vdz-online.de>
17. Пашин Н.П. Охорона праці для фахівців служб охорони праці// д.е.н., професор Пашин Н.П., д.е.н., професор. Файнбург Г.З., к.т.н., професор Федченко Ю.А., К.т.н., доцент Ботвенко Л.А., к. Ф-м.н. Ворошилов С.П, к.е.н. Рябова В.Є., Абизова Т.В., М., 2006.- 500 с.
18. Пашуто В.П. Організація і нормування праці на підприємстві: Учеб. посібник для студ. екон. спец. вузів. - Мн.: Нове знання, 2001. - 304с
19. Петенко І.В. Методичні підходи до визначення засад забезпечення відтворення та всебічного розвитку людського і трудового потенціалу/ Петенко І.В.// Науковий вісник Економіка праці та соціальна політика – № 7– 2012. – С. 95 – 97.
20. Підведення підсумків 2011 року ТОВ «Красноярський цемент» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sibcem.ru/>
21. Положення «Про службу охорони праці ТОВ «Цемент»
22. Полякова Е.І. Перспективи розвитку менеджменту охорони праці в умовах трансформації ринкової економіки/ Полякова Е.І.// Науковий вісник Менеджмент № 2– 2003. – С. 110-118.
23. Процевский А.И. Гуманізм норм радянського трудового права. – Х.: «Вища школа», 1982
24. Савицька Г.В. Аналіз господарської діяльності: Учбовий посібник для вузів. - 4-е вид., Перероб. і доп. - Мінськ: ТОВ Нове знання, 2000. - 687 с.
25. Саніна О.В. Щодо визначення цінності поняття «умови праці»/ Саніна О.В.// Науковий вісник Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України № 10– 2013. – С. 79-82.
26. Саноян Г.Г. Створення умов оптимальної працездатності на виробництві. - М .: Економіка, 2008.

27. Ткачук К.Н. Основи охорони праці: Підручник. / Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В., Сабарно Р.В., Полукаров О.І., Козьяков В.С., Митюк Л.О. – К.: Основа, 2003 – 472 с.
28. Філіппов А.В. Робота з кадрами. М: Економіка, 2007. - 375 с
29. Форма Н-1 «Про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом»
30. HEIDELBERGCEMENT // Корпоративна газета. – № 4 (38). – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.heidelbergcement.com/>